

2021-04-16

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2020/991

Kommunstyrelsen

Remiss – Samråd inom vattenförvaltning

Yttrande till Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott föreslår kommunstyrelsen fatta följande beslut.

Kommunstyrelsen antar förslag till yttrande över *Förvaltningsplan för vatten 2021-2027*, enligt bilaga 1 till tjänsteskrivelsen daterad den 16 april 2021.

Sammanfattning

Nacka kommun har fått *Förvaltningsplan för vatten 2021-2027*, på remiss. Samrådet behandlar förvaltningscykeln 2021-2027 och innehåller bland annat förslag på åtgärder som berör ett stort antal myndigheter nationellt likväl som lokalt där kommuner ingår som viktiga aktörer.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden samt Nacka vatten och avfall AB har var för sig berett remissen och lämnat synpunkter utifrån sina ansvarsområden. Ärendet behandlas slutligt i kommunstyrelsen som antar ett yttrande där kommunens samlade synpunkter lämnas.

Ärendet

Bakgrund

Nacka kommun har fått betänkandet ”En utvecklad vattenförvaltning, SOU 2019:66”, på remiss. Betänkandet behandlar svensk vattenförvaltning och innehåller bland annat förslag på hur vattenförvaltningen bör organiseras för att underlätta en effektiv, samordnad, förankrad och ändamålsenlig förvaltning av yt- och grundvatten.

Remissens innehåll i korthet

Vattendirektivet (2000/60/EG) infördes för att långsiktigt säkra en hållbar vattenförvaltning inom EU. I Sverige har vattenmyndigheterna ett utpekat ansvar för att tillgodose att vattendistriktets sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten förvaltas på ett hållbart sätt. I förslaget till förvaltningsplan redogör Vattenmyndigheten för hur distriktets vatten behöver förvaltas under den kommande sexårsperioden för att åstadkomma detta. I förslaget till förvaltningsplan redovisas tillståndet i yt- och grundvattenförekomster i distriktet enligt den kartläggning och analys som Vattenmyndigheten har genomfört under

de senaste åren. Dessutom redovisas de betydande påverkanstryck från mänsklig verksamhet som finns och vilka miljöproblem de orsakar.

Utifrån dessa bedömningar föreslår Vattenmyndigheten mål för arbetet med att åtgärda denna påverkan, i form av miljökvalitetsnormer för distriktets samtliga vattenförekomster. För att se till att miljökvalitetsnormerna följs behöver myndigheter och kommuner sedan genomföra de åtgärder som framgår av Vattenmyndighetens förslag till Åtgärdsprogram 2021–2027.

Förslaget till åtgärdsprogram sammanfattas i förvaltningsplanen och framgår i sin helhet i bilaga. I den avslutande delen av förslaget till förvaltningsplan redovisas den övergripande, samlade bedömningen av vad som behöver göras nationellt och i distriktet för att se till att nationen Sverige på lång sikt kan förvalta våra vatten på ett hållbart sätt.

Vad gäller åtgärdsprogram ska Vattenmyndigheterna var sjätte år ta fram ett åtgärdsprogram för varje vattendistrikt där Vattenmyndigheterna pekar på vad Sveriges övriga myndigheter och kommuner behöver göra inom sina respektive ansvarsområden för att följa miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten. Som myndigheter räknas även Sveriges 21 länsstyrelser.

Åtgärderna behövs för att vattenförekomsterna i distriktet ska nå den kvalitet som miljökvalitetsnormerna (MKN) anger. I första hand syftar åtgärdsprogrammet till att åtgärda vattenförekomster med problem, det vill säga de som inte uppnår så kallad god vattenstatus. Åtgärderna riktar också in sig på vatten som riskerar att få problem, där förebyggande insatser är nödvändiga. Grunden för de åtgärder som ingår i åtgärdsprogrammet är ett omfattande arbete med att kartlägga och analysera alla vattenförekomster. Det arbetet redovisas i förvaltningsplanens kapitel 3, Tillstånd och påverkan och kortfattat i avsnitt: Underlag för åtgärdsprogrammet. Kartläggnings- och analysarbetet handlar framför allt om att beskriva tillståndet i vattnet, bedöma om vattnet är påverkat och om det finns risk att det inte når upp till kvalitetskraven. Vattendelegationen i vattendistriktet fastställer sedan vilka miljökvalitetsnormer som ska gälla enligt (vattendelegationsförordningen) (2017:872). Är tillståndet sämre än miljökvalitetsnormen föreslår Vattenmyndigheten åtgärder för att komma till rätta med problemen.

Åtgärdsprogrammet är juridiskt bindande enligt miljöbalk (1998:808). Varje åtgärdsmyndighet och kommun ansvarar därmed för att genomföra sina åtgärder. Det kan handla om att ta fram vägledning, prioritera resurser till de platser där vattenåtgärder ger störst effekt, eller att genom tillsyn ställa krav på en verksamhet som har ett utsläpp av ett miljöfarligt ämne till vatten.

Vattenmyndigheterna beskriver också de kostnader och nyttor som åtgärder innebär för samhället, och analyserar hur miljön påverkas av åtgärder.

Ärendets beredning

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden samt Nacka vatten och avfall AB har var för sig berett remissen och lämnat synpunkter utifrån sina ansvarsområden. Ärendet med remissyttrandet behandlas i kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott där kommunens samlade synpunkter lämnas. Därefter behöver yttrandet antas genom ett ordförandebeslut för att yttrandet ska kunna ges in inom remisstiden.

Remissinstansernas synpunkter

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden (MSN) och Nacka vatten och avfall AB (NVOA) har berett remissen och lämnat synpunkter utifrån sina respektive ansvarsområden. Nedan framgår i korthet vilka synpunkter dessa har lämnat med anledning av förslaget.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

MSN lyfter frågan om de samhällsekonomiska kostnader som vattendirektivet och remitterad förvaltningsplan innebär. Kostnaderna för att nå god vattenstatus, som är huvudmålet för allt yt- och grundvatten, är extremt höga. Någon avvägning kan och ska inte ske mot andra viktiga miljöfrågor eller för den delen samhällsintressen (vattenåtgärder vs exempelvis klimatanpassningsåtgärder, vård, skola, omsorg mm). Det är olyckligt och riskerar slå hårt mot kommuner i en storstadsregion där statusen för många vatten inte uppnår god status. En närliggande fråga som också är avgörande för vattenarbetet är hur bedömningsgrunderna är satta. Konsekvensen kan bli att ett vattenområde kan variera från god status och inga åtgärder krävs till att vattenförekomsten beroende på förändringar i bedömningsgrunder inte uppnår god status och därmed måste åtgärdas för flera miljoner kronor. Detta är ur ett naturvetenskapligt förhållningssätt korrekt men ur samhällsekonomisk synvinkel förkastligt då kostnader för åtgärder kan vara avsevärda och ingen avvägning mot andra angelägna åtgärder kan göras.

MSN föreslår att Nacka kommun efterfrågar en djupgående analys över de samhällsekonomiska konsekvenserna av Vattendirektivet och föreliggande Förvaltningsplan. Oavsett slutsatser av en sådan analys bör staten avsätta ytterligare medel för åtgärder som krävs av kommuner att genomföra enligt Vattenmyndighetens förvaltningsplan. När kommunerna växlar upp ambitionsnivån med ökade kostnader som följd är det rimligt att även statens anslag för konkreta åtgärder, såsom LOVA- bidrag, ökar. Kommunerna behöver även bättre underlag för att kunna välja de mest kostnadseffektiva åtgärderna.

Nacka vatten och avfall AB

Nacka vatten och avfall (NVOA) anser att framtagna förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökonsekvensbeskrivning samt underlag i VISS utgör ett bättre underlag än tidigare underlag. Vattenmyndigheten har ett tydligare fokus på genomförandet av åtgärder vilket är positivt. NVOA lyfter ändå med viss oro det utpekade behovet av ökad tillsyn vilket enligt NVOA kan leda till krav på åtgärder på ledningsnätet som är omöjliga att åtgärda. Vidare att det är viktigt att lyfta vikten av lokalanpassade åtgärder. I en kommun där det mestadels föreligger berg kan infiltrering och fördröjning nära källan vara en omöjlig, alternativt allt för kostsam åtgärd. Det är dessutom extra viktigt att man kan lyfta dagvattenfrågan i ett

tidigt planskede, men också att möjligheterna finns för kompensationsåtgärder inom avrinningsområden.

Miljöenhetens bedömning

Miljöenheten delar MSN och NVOA:s framförda synpunkter och väljer ändå att lyfta fram de samhällsekonomiska kostnader som vattendirektivet och remitterad förvaltningsplan innebär. Kostnaderna för att nå god vattenstatus, som är huvudmålet för allt yt- och grundvatten, är mycket höga. Många kommuner i en storstadsregion, inklusive Nacka med lång historisk markanvändning och därmed påverkan på vattenstatusen riskerar att få bära ett tungt ansvar för genomförandet av Vattenmyndighetens föreslagna åtgärder. Ytterligare en fråga som även den är avgörande för vattenarbetet är hur bedömningsgrunderna är satta. Nacka konstaterar att de troligen är korrekt utarbetade ur ett naturvetenskapligt förhållningssätt men från samhällsekonomisk synvinkel mer tveksamt då kostnader för åtgärder kan vara avsevärda och ingen avvägning mot andra angelägna åtgärder kan göras

Det är viktigt att staten kompenserar kommunerna för de ökade resurser som krävs för att uppfylla direktivet. Staten behöver också vara mer angelägen att påverka EU att ändra i vattendirektivet och avloppsdirektivet så att det tydligt framgår att samhällsviktiga verksamheter behöver ges rimliga förutsättningar för att genomföra sina uppgifter.

Ekonomiska konsekvenser

Den totala kostnaden för åtgärdsprogrammets genomförande under förvaltningscykeln 2021-2027 bedöms uppgå till 2,8 miljarder kronor i administrativa kostnader och cirka 22 miljarder kronor åtgärdskostnader. För kommunerna bedöms sammantaget kostnaden uppgå till 450 miljoner kronor i administrativa kostnader och 2,3 miljarder kronor i kostnader för åtgärder. För enskilda kommuner saknas ekonomiska konsekvenser redovisade.

NVOA vill även lyfta vattenmyndighetens uppskattning av kostnader för att genomföra dagvattenåtgärder. Då förutsättningarna för åtgärderna inte bara styrs av tillgång till mark utan även beror av topografi och övriga markförutsättningar kan kostnaderna för att genomföra dagvattenåtgärder skena iväg till oanade höjder. Eftersom kostnaden i slutändan hamnar på de enskilda hushållen via VA-taxan bör det någonstans kunna göras en bedömning var en rimlig och högsta kostnadsnivå för när en åtgärd är rimlig.

Konsekvenser för barn

Remissens syfte är att effektivisera vattenförvaltningen med avsikt att vattenkvaliteten ska förbättras för kommande generationer.

Bilagor

1. Förslag till yttrande
2. Förvaltningsplan 2021-2027
3. Protokollsutdrag från miljö- och stadsbyggnadsnämnden den 27 januari 2021 inklusive tjänsteskrivelse

4. Yttrande från Nacka vatten och avfall AB den 15 mars 2021

Andreas Totschnig
Miljö- och Bygglövsdirektör
Stadsledningskontoret

Per Enarsson
Enhetschef
Miljöenheten